

SORTEERIMINE JA RINGLUSSEVÖTT EHITUSPLATSIL

Jäätmealduse õigusaktid

Jäätmealdust reguleerivad jäätmeseadus ja jäätmehoolduseeskirjad. Jäätmeseadus kohustab kõiki kandma hoolt selle eest, et jäätmeid tekiks võimalikult vähe. Jäätmeseadus kohustab ka jäätmeid sorteerima ja taaskasutusse andma. Jäätmeid tuleks ennekõike kasutada toorainena ja teise variandina energia tootmiseks. Kõige viimane variant on viia jäätmed lõplikku ladestamiskohta (prügimäele). Õigusaktid kohustavad arvestama jäätmete ja jäätmealdusega kõigi ehitusetappide ja lammutustööde puhul.

Jäätmeseadus

Jäätmeseaduse kohaselt tuleb kõigi tegevuste korral püüda jäätmete koguseid vähendada. Jäätmed ei tohi põhjustada olulist kahju tervisele ega keskkonnale. Jäätmete valdaja peab ka hoolitsema jäätmealduse, jäätmete vedamise ja taaskasutuse või käitlemise korraldamise eest.

Esmajärjekorras tuleb jäätmeid taaskasutada. Ohtlikud jäätmed tuleb kokku koguda ja viia ettenähtud moel töötlemisele. Jäätmeseadus keelab jäätmete hooletu käitlemise ja maha jätmise. Jäätmeid võib üle anda vaid vastavat heakskiitu omavatele asutustele.

Jäätmealduse eeskirjade eesmärk on toetada säästvat arengut, lihtsustades jäätmete taaskasutust.

Ehitusjäätmeid puudutavate eeskirjade eesmärk on jäätmekoguste ja nende kahjulikkuse vähendamine ning taaskasutuse suurendamine. Eesmärgid puudutavad ka ehitustegevuse käigus ehitusplatsidel tekkivaid jäätmeid.

Ehitusjäätmete käitlemise eest vastutab jäätmevaldaja ehk ehitise omanik, kui ehitusettevõtja või kinnisvaraarendaja vahelise lepinguga pole ette nähtud teisiti.

Ehitusjäätmeid ei tohi anda vedamiseks, kõrvaldamiseks ega taaskasutamiseks üle isikule, kellel puudub sellekohane keskkonnakaitseluba või kes ei ole ehitusjäätmete käitlejana registreeritud.

PEATEOSTAJA vastutab ehitamise eri etappidel tekkivate ehitusjäätmete eest. Ehitusprojekti projekteerimisetapil on peateostajaks enamasti **ehitustellij**a või ehitusprojekti käivitaja (arendaja). Ehitamisfaasis on peateostaja **peatöövõtja**, kes tegelikkuses vastutab ehitustööde läbiviimise eest ja kelle juhtimisel töid tehakse.

Ehitustööd tuleb teha nii, et ehitusjäätmeid tekiks võimalikult vähe ning kasutuskõlblikud materjalid kogutakse kokku ja kasutatakse võimaluse korral uuesti. Tekkivad ehitusjäätmed ei tohi põhjustada kahju tervisele ega keskkonnale.

Keskkonnaseadustik

Keskkonnaseadustiku üldosa seadus kohustab kasutama selliseid ehitus-, hooldus- ja kasutusviise, mis väldivad tegevusest tulenevaid keskkonnakahjusid või vähendavad neid efektiivselt. Lisaks eeldatakse, et kasutatakse kõige uuemat ja parimat tehnikat, projekteerimisel võetakse arvesse põhjavee ja veekogude saastumise ohtu ning ollakse valmis kahjusid tõkestama kohe nende ilmnemisel.

Tööohutus

Töökohas tuleb hoolitseda ohutust ja tervist tagava korra ja puhtuse eest. Koristada tuleb selliselt, et see ei kahjusta ega ohusta töötajate ohutust ega tervist.

Töökohas, kus esineb palju õhusaastet, nt kahjulikus või häirivas koguses tolmu, suitsu, gaasi või auru, tuleb saastet vastavalt võimalustele piirata. Ühisel ehitusplatsil peab peatöövõtja positsioonil olev töandja hoolitsema selle eest, et tema töö ei ohustaks ehitusplatsil töötavaid inimesi ega teisi tööde mõjutsoonis viibijaid.

Ehitusplatsi jäätmealdus

Ehitusplatsil tekib eri etappides erinevas koguses eri liiki jäätmeid. Ehitusplatsil tegutsejate ülesanne on koostada jäätmekava, milles määratakse kindlaks vajalikud jäätmekonteinerid ja jäätmete võimalik taaskasutus. Hea kava korral saab samu konteinereid ehitusplatsi eri etappidel kasutada erinevate jäätmete kogumiseks. Ka töötajaid tuleb jäätmealduskavaga tutvustada. Kui tegevus olulisel määral muutub või leitakse, et kava ei toimi, tuleb ka jäätmekava muuta ja kohendada. Lisaks on vaja kava täitmist kontrollida.

Ehitusplatsi jäätmealduse seisukohast peetakse sobivaks, et ehitusplatsil on konkreetse tööetapiga seotud jäätmekonteinerid, soovituslikult eri värvidega tähistatult. Konteinerite kasutamine eri tööetappidel erinevate jäätmete kogumiseks vähendaks asjatult suurt konteinerite hulka. Väiksematel krundidel on sageli ruumipuudus, mistõttu tuleb kasutada minimaalset kogust konteinereid.

Ehitusplatsi etapid võib ka jäätmete sorteerimise alusel jagada vundamenditööde, karkassitööde, sisetööde ja üleandmise etapiks. Erineva jäätmekoguse tõttu jagatakse vundamendietapp veel kaevetööde ja vundamenditöödeks. Järgnevalt käsitletakse ehitusplatsi jäätmete sorteerimist nimetatud peamiste tööetappide alusel.

Krundi puhastus- ja kaevetööd

Krundi puhastamisel tekkivad jäätmed on enamasti puhas puit (langetatavad puud, kännud) ning oksad ja rohuga mullakamar. Palgid saab anda kasutusse (kasutatakse puitu läbimõõduga üle 80 mm) ja muu puitmaterjal läheb põletamiseks. Segapinnase saab tihtipeale viia kuhugi mujale täiteks või prügilasse katematerjaliks. Mullane pinnas sobib pärast sõelumist murualuseks pinnaseks.

Välja kaevatud pinnasega saab ka krundil madalamaid kohti täita. Probleeme tekitavad saastunud pinnasekihid, mis tuleb viia vastavasse kogumiskohhta. Kivid, mis autokasti ei mahu, võib jätta ka näiteks lastele ronimiseks või õueala kujunduseks. Kivimaterjali ei tohi ilma ehitustellija ja ametkondade loata

Kaevetöödel tekkinud segapinnas

krundile maha matta. Jäätmekonteinereid on selles faasis vaja harva sest pinnas tõstetakse enamasti otse autodele ja veetakse ära.

Vundamenditööd

Vundamenditööde etapil rajatakse taldmik ja vundament ning tööde käigus on jäätmeteks peamiselt betoon, armatuurteras, soojustusplaadid ja raketiste puitmaterjal või ka plokid, kui vundament tehakse betoon- või kergkruusaplokkidest. Üleliigne betoon püütakse betooniautoga ära viia. Betooni jääb siiski alati pisut betoonikulusse või voolikutesse. Ülejäänud betoon kallatakse tihtipeale maha hunnikusse ja see teisaldatakse hiljem ning viiakse ära koos muude betoonijäätmete ja täitepinnasega. Kivijäätmete konteinerisse pannakse ka plokikäikid ja müürisegu jäägid.

Puidust raketisematerjali püütakse uuesti kasutada. Katki läinud või muul moel halvas seisus puitmaterjali jaoks peab ehitusplatsil olema puidukonteiner, kuhu kogutavad jäätmed viiakse purustamisele ja edasi kütteks.

Energiajäätmekonteiner

Teras tuleb ehitusplatsile valmis painutatuna ja sellest jäätmekontainerit eriti ei teki. Üleliigset terasmaterjali võidakse kasutada karkassitöödel või muudel väikesemahul objektidel, nt lipuvarda vundament.

Külmumist vältivad plaadid on enamasti polüstüreenist (EPS) ja selle üleliigsed tükid võib panna põletatavate energiajäätmekontainerite hulka. Energiajäätmekontainerisse võib panna ka muud põlevat materjali, mida ehitusplatsil, olmeruumides ja kontorites tekib. Kuna segajäätmekontainerit hakkab tekkima juba selles faasis, on segajäätmekontainer tavaliselt ehitusplatsil olemas.

- Vundamentitööde jäätmekontainerid:
- kivikonteiner (kui alusmüürid laetakse),
 - energiajäätmekontainer,
 - puiduhakkeks mineva puidu kontainer (energiajäätmekontainer),
 - segajäätmekontainer.

Karkassi ehitamine

Ehitusplatsil tekkivad jäätmekontainerid varieeruvad vastavalt rajatavale objektile. Näiteks korruselamu ehitamisel tekivad teistsugused jäätmekontainerid kui puitkarkassiga ridaelamu rajamisel. Korruselamu jäätmekontainerid sisaldavad palju betooni ja segajäätmekontainerid, puitkarkassiga maja puhul tekib rohkem puit- ja soojustusmaterjalide jäätmekontainerid. Kui ridaelamud tehakse elementidest, tekib karkassitöödel üsna vähe jäätmekontainerid.

Kivijäätmekontainerid on vaja eraldi kontainerid, kui objektile on palju müüritavaid konstruktsioone. Müüre võib olla näiteks fassaadis või vaheseintes. Sel etapil suureneb ka igasuguste segajäätmekontainerite kogus, sest tasapisi alustatakse ka muid tööetappe ning kõrval- ja alltöövõtjad hakkavad trasse ja liine paigaldama. Korruselamute puhul läheb tihti vaja ka puidujäätmekontainerit, sest tänapäeval on katused tihti puidust ja mittekandvad vaheseinad valmistatakse kohapeal puidust.

Puidujäätmekontainer

- Karkassitööde jäätmekontainerid:
- energiajäätmekontainer,
 - puiduhakkeks minevad puidujäätmekontainerid (energiajäätmekontainerid),
 - kivikonteiner (kui laetakse müüre),
 - segajäätmekontainer.

Sisetööd

Kui ehitusplats on suur ja tehakse palju kipsplaadist vaheseinu, tasuks kipsplaadi jäätmekontainerid koguda eraldi kontainerisse. Puitmaterjali hakkab selles faasis vähem kuluma ja ka võimalikest terasprofiilist karkassiga vaheseintest ei teki eriti metallijäätmekontainerid. Seevastu kasvab sisetööde ajal oluliselt pakendi- ja energiajäätmekontainerite hulk (nt pakendipapp, parketi ja laminaadi tükid, kaitsekiled, mööblitükid jne). Kivijäätmekontainerid tekib põhiosa plaatimisest ja tasandustöödest. Need jäätmekontainerid pannakse tihti ka segajäätmekontainerite hulka.

Sisetööde jäätmekonteinerid:

- energijäätmete konteiner,
- kipsijäätmete konteiner,
- segajäätmed.

Ehitusjäätmete kogused uusehitistel

Uuringute kohaselt on näiteks Soomes ridaelamu ehitusplatsi keskmine jäätmete kogus 9–12 kg hoone m³ kohta ja korruselamu puhul 6–10 kg hoone m³ kohta. Äri- ja avalike hoonete ehitamisel ning tööstus- ja laohoonete ehitamisel tekkivad jäätmekogused on u 6 kg hoone m³ kohta, mis tuleneb suuremast ruumalast. Kõige kallimaks jäätmeliigiks on nn kaod, mis tekivad, kui ehitusplatsile toodud materjal kahjustub või tekib ülejääke, mida ei saa muudes kohtades kasutada.

Ohtlikud jäätmed

Ohtlikke jäätmeid ehitusplatsidel suures koguses ei teki. Ohtlikke ained kasutavad oma töös näiteks maalrid, kuid nad võtavad suurema osa ülejääkidest endaga kaasa. Maalrid kasutavad mitmesuguseid värve, lahusteid ja tihendusmasse. Kuivanud värvi võib panna segajäätmete hulka.

Ehitusplatsidel kasutatakse teatud määral sügavimmutatud puitmaterjali, mille ülejäägid võib viia tagasi ostukohta, kus on tavaliselt selleks mõeldud kogumiskonteiner.

Jäätmekonteiner värvi- ja liimijääkidele

Suurematel objektidel võib hooldustööde käigus tekkida ohtlikke jäätmeid näiteks akudest, päevavalguslampidest ja vanaõlist. Nende jaoks tuleb ehitusplatsi jäätmehalduses eraldada oma koht ja määrata isik, kes viib nimetatud ohtlikud jäätmed regulaarselt ohtlike jäätmete kogumispunkti.

Alltöövõtjad viivad oma töö käigus tekkivad ohtlikud jäätmed enamasti ise ära, kuid tuleb siiski kontrollida, et neid ei pandaks kasvõi kogemata segajäätmete hulka. Sellised jäätmed võivad olla mitmesugused happed, bituumenid, vaigud ja tihendusmassid.

Ringlussevõtt

Vundamentitööde peamised ringlussevõetavad materjalid on raketiste materjal ja muu materjal, mida saab kasutada ka teistel objektidel. Lauad ei talu lammutamist eriti hästi, kuid pika lati küljest võib naelaga otsa maha saagida ja kasutada materjali järgmisel ehitusplatsil.

Talvisel ajal on tavalised ringlussevõetavad tooted ajutised ukсед. Õiged ukсед pannakse kahjustamise vältimiseks oma kohale alles lõppfaasis. Ridaelamute ehitusaegseteks katusepiireteks läheb samuti vaja palju puitu. Siin on eeliseks see, et selles puidus ei ole naelu. Trepipiirdeid võib kasutada ka teisel korruselamu objektil, kui need on tehtud piisavalt tugevast materjalist.

Iga töötaja saab ise oma tegevusega tagada, et materjali läheneks kaotsi võimalikult vähe.

Väärtuslikku materjali saab kokku hoida, kui lühikest lauajuppi ei lõigata kohe pikemast lauast, vaid mõeldakse järele, kas kuskil jäi üle lühemaid juppe. Tasuks mõelda tulevastele töödele ja mitte visata töö käigus tekkivaid lühemaid materjalitükke maha, kus need määrduvad ja muutuvad kiiresti kasutuskõlbmatuks. Ka näiteks müürsepad võiks tekkivaid tellisetükke hetkeks kõrvale panna, sest ka neile võib seinas oma koht leiduda.

1. Kas järgmised sorteerimist ja ringlussevõttu puudutavad väited on õiged või valed?

	ÕIGE	VALE
Jäätmealdust reguleerivad jäätmeseadus ja jäätmehoolduseeskirjad.		
Jäätmeseadus on kõigile kohustuslik.		
Jäätmeid tuleks ennekõike kasutada toorainena.		
Sekundaarselt kasutatakse jäätmeid energiatootmises.		
Jäätmealduse eeskirjade eesmärk on toetada säästvat arengut.		
Jäätmeseadus ei puuduta muinsuskaitse all olevaid renoveeritavaid objekte.		

2. Ühendage õiged variandid joontega.

- Jäätmeid võib viia
- ehitusfirma oma laoplatsti taha nurka
 - poodide juures asuvasse jäätmekonteineritesse
 - kõrvalolevale tühjale krundile
 - ehitusplatsile maha matmiseks
 - vaid vastavat heakskiitu omavatele asutustele

3. Kuhu tuleb panna järgmised materjalid? Ühendage õiged variandid.

- sügavimmutatud puit
- plastpakendid
- pisut betoonised laudad
- kivistunud betoonitükid
- olmeruumide prügikotid
- maalrite ülejäänud värvid
- PVC-torude tükid
- ehitusplatsi põrandalt kokku pühitud hunnikud
- laminaaditükid
- kipsplaatide tükid
- prügila konteiner
- energiajäätmekonteiner
- puhta puidu konteiner
- ostukoha taaskasutuskonteiner
- pinnasetäite konteiner